

УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ІЗ ФАРМАКОГНОЗІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ

Розглянуто питання оптимізації навчального процесу шляхом використання новітніх підходів до читання лекцій із фармакогнозії для студентів спеціальності 226 Фармація, промислова фармація освітньо-професійного ступеня – фаховий молодший бакалавр. Показано значення й актуальність вивчення студентами навчальної дисципліни, її роль у формуванні професійних компетентностей майбутніх фармацевтів.

Виявлено, що однією з основних форм навчання є лекція, яка в умовах глобалізації всесвітнього простору вимагає новітніх підходів. Технології мережевих комунікацій і хмарних серверів внесли зміни у методологію організації освітнього процесу закладів вищої освіти. Відповідно до цього обґрунтовано проблему необхідності й актуальності впровадження в освітній процес наряду із традиційними підходами до читання лекцій нових інформаційних і комунікаційних технологій на базі Internet, що перетворює студентів із пасивних слухачів на активних учасників лекційного процесу, сприяє мотивації, самовизначенню, підвищує інтерес до обраної спеціальності.

Окреслено критерії сучасності лекції з фармакогнозії. Основні із них – умотивованість всіх учасників навчального процесу та професіоналізм викладача. Показано роль викладача як провідної постаті у навчальному процесі, який повинен володіти високою теоретичною та практичною підготовкою, бути обізнаним щодо найновіших досягнень науки, доступно, науково та грамотно подати навчальний матеріал, використовуючи сучасні інноваційні технології.

Акцентовано увагу на значенні формування екологічної культури студентів під час вивчення дисципліни, розуміння бережливого ставлення до навколишнього світу, охорони природи під час заготівлі лікарської рослинної сировини.

Проаналізовано аспекти міждисциплінарної інтеграції як чинника підвищення мотивації до вивчення дисципліни, організації самостійної роботи та її значення у засвоєнні студентами навчального курсу.

Ключові слова: викладач вищої школи, мотивація студентів, традиційна лекція, інноваційний підхід.

Традиційно провідною формою навчання у закладі вищої освіти є лекція, навчальний монолог викладача [2, с. 71].

Попри дискусії, які ведуться у науковому середовищі про місце лекції у навчальному процесі, погоджуємося з думкою С. Г. Немченко, що у всій багатоманітності форм і методів навчальної діяльності тільки лекція здатна об'єднати всі елементи складного процесу пізнання, організувати та спрямувати процес для досягнення поставлених педагогічних цілей [7, с. 99].

Організуюча функція лекції надзвичайно важлива, саме вона робить лекцію незамінною, найважливішою ланкою навчального процесу. Призначення лекції у навчальному процесі не у тому, щоб надати усю інформацію за темою, а щоб допомогти освоїти фундаментальні проблеми курсу, опанувати методи наукового пізнання, запропонувати новітні досягнення наукової думки [1, с. 40].

Однак в умовах тотальної комп'ютеризації суспільства класичне навчання зазнає змін на всіх етапах навчального процесу: звичайна дошка і крейда поступово замінюються електронною дошкою і комп'ютерними навчальними системами; книжкова бібліотека – електронною; звичайна аудиторія – мультимедійною; на зміну традиційній лекції приходить інтерактивна [9, с. 68].

Перед викладачем вищої школи постає питання пошуку нових методів і форм оптимізації навчального процесу, активізації мотивації до навчання студентів, удосконалення читання лекцій як провідного методу викладання у сучасній вищій школі. На допомогу приходять інноваційні технології, які дають викладачу можливість обрати такий напрямок навчання, що забезпечить основне завдання вищої школи – підготовку висококваліфікованого спеціаліста.

Загальні питання лекційного викладання відображені у роботах вітчизняних та зарубіжних науковців С. Гончаренка, З. Курлянд, С. Максименка, З. Масного, М. Філоненко, В. Ягупова та ін. Новітні підходи до читання лекцій як фактору оптимізації навчального процесу у підготовці фармацевтів показано й обґрунтовано у працях відомих фахівців фармацевтичної педагогіки І. Булах, Д. Волоха, Б. Громовика, Л. Кайдалової, Н. Ковальської, А. Котвіцької, С. Марчишин, А. Немченко, Б. Парновського, В. Черних та ін.

Автором опрацьовано наукові українські джерела [1–10], присвячені дослідженню питання сучасних підходів, методів, форм до читання лекції та способів її оптимізації з метою покращення підготовки майбутніх фахівців.

Мета роботи – висвітлення й обговорення напрямків оптимізації читання лекцій із фармакогнозії, значення та ролі лекції у навчальному процесі. Методами дослідження є аналіз науково-педагогічної літератури, власний досвід викладання, узагальнення поглядів учених на означену проблему.

Навчальна дисципліна “Фармакогнозія” є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми “Фармація” у підготовці фахівців освітньо-професійного ступеня – фаховий молодший бакалавр за спеціальністю 226 “Фармація, промислова фармація” та передбачена навчальним планом у IV, V, VI семестрах. Це профільна фармацевтична дисципліна, котра є невід'ємною складовою частиною навчального процесу

з підготовки майбутніх фармацевтів. Мета вивчення дисципліни – дати студенту комплексні знання про лікарські рослини (ЛР), лікарську рослинну сировину (ЛРС), деякі продукти рослинного і тваринного походження, сформувані фармакогностичне мислення, екологічну культуру, комплекс знань про навколишній світ.

Роль фармакогнозії як науки про лікарські рослини у формуванні професійних компетентностей майбутнього спеціаліста визначається і тим фактом, що засоби рослинного походження становлять більше третини усіх лікарських засобів, дозволених для медичного застосування в Україні. Це вимагає від майбутніх фармацевтів високої компетентності у галузі знань про лікарські засоби рослинного походження, які вони отримують на лекційних і практичних заняттях, а від викладача – глибоких теоретичних знань, практичної підготовки та використання новітніх технологій із метою підготовки висококваліфікованого спеціаліста фармації.

Вивчення дисципліни розраховане на три модулі, кожен із яких охоплює змістові модулі. Так, модуль 1 містить 8 лекцій, модуль 2 – 12, модуль 3–4 лекції. Темі лекційних занять висвітлюють загальні та спеціальні питання з курсу дисципліни, поєднують теоретичну складову частину, пов'язану з розкриттям сутності науки, та практичну, спрямовану на формування практичних навичок.

Сучасна фармакогнозія – наука складна та різноманітна, постійно розвивається, набуває нових теоретичних знань, умінь, вимагає практичних навичок. І хоча традиційна лекція ще має місце в сучасному освітньому просторі, її майже повністю витіснили інноваційні форми, які містять інтерактивні елементи, застосування мультимедійних засобів навчання, дистанційне читання лекцій, залучення ресурсів мобільних технологій [4, с. 91].

Сьогодні в умовах тотальної комп'ютеризації суспільства студент може знайти будь-яку інформацію у просторах Інтернету і друкованих виданнях, однак він ще не спроможний її систематизувати, достовірно оцінити; у нього ще відсутній досвід методологічного аналізу. На допомогу приходять викладач, роль котрого у сучасному освітньому середовищі дещо змінилася. Він більше не є основним джерелом знань, основне його завдання – допомогти студенту глибше зрозуміти і засвоїти навчальний матеріал, зорієнтуватися у величезному світі наукової інформації, забезпечити основні технічні умови навчання, використовуючи новітні технології, розвивати самомотивацію, сприяти професійному визначенню і самореалізації майбутніх фахівців.

Сьогодні існує велика кількість сучасних навчальних технологій, але сутність не у нововведеннях, а в тому, наскільки вони актуальні, своєчасні, доцільні, ефективні, допомагають викладачу максимально розкрити тему та забезпечити студентів глибокими знаннями. Зробити навчання більш цікавим та ефективним допомагають багато чинників, та основним фактором, що робить лекцію сучасною, на наш погляд, є особистість викладача, його вміння на високому професійному рівні донести наукову інформацію, використовуючи всі можливі інноваційні підходи, які поєднують як інформаційні технології, так і інтерактивні прийоми навчання. Сучасну лекцію важко уявити без використання мобільних засобів, зокрема мультимедійної презентації. Погоджуємося з думкою В. Куровської, що сучасною насамперед вважають лекцію, яка включає презентацію [6, с. 50]. Гарно підготовлена презентація, беззаперечно, – окраса лекції, робить її яскравішою, наочною, допомагає лектору в більш глибокому висвітленні навчального матеріалу. Перевага такого способу донесення інформації до студентів полягає у тому, що сприйняття і засвоєння усного викладу досягає 8–10 % від викладеного матеріалу, а зоровий аналізатор дозволяє сприймати до 90 % інформації. Відповідно, студенти краще розуміють матеріал лекції, правильно записують нові малозрозумілі терміни, полегшується процес спілкування викладачів і студентів під час викладу нового навчального матеріалу [4, с. 90]. Кращому сприйняттю і засвоєнню викладеного матеріалу допомагає демонстрація фрагментів наукових фільмів і відеороликів. Так, під час вивчення відповідних тем практикується використання таких відеосюжетів: “Види аналізів ЛРС”, “Зроблено в Україні”, “Ліктрави”, “Агротехніка вирощування ЛР на прикладі лимонника китайського”, “Продукти життєдіяльності медоносною бджоли” та ін.

Поряд із залученням мобільних технологій на кожній лекції практикується використання навчальної наочності, що є досить ефективним при подачі викладачем нової теми. Це гербарії лікарських рослин, зразки лікарської рослинної сировини, живі зразки рослин, зібраних із городу лікарських рослин коледжу, що дають більш повну уяву про предмет вивчення, стимулює студентів до активного сприйняття теми, мотивує до засвоєння знань із дисципліни, сприяє професійному визначенню.

Щоб додати лекції нетрадиційності, а отже, цікавості, до підготовки лекційного заняття доцільно залучати студентів, що дещо розвантажує викладача [4, с. 91]. Зокрема, в умовах дистанційного навчання студенти створюють презентації, знімають відеоролики про лікарські рослини, фотографують, виявляючи оригінальність, творчість, допитливість, достатню науковість. Так, студентами були підготовлені відеосюжети: “Характеристика антраценпохідних”, “Звіробій плямистий, застосовування в медицині”, “Особливості заготівлі підземних органів”, “Горобина чорноплідна” та ін. Ці відео можна використовувати і на наступних лекціях як демонстраційний матеріал.

Та все ж основною постаттю навчального процесу є викладач. Лекція для викладача – це його обличчя, можливість, якщо не джерело, постійного вдосконалення, це показник професіоналізму кожного із нас [4, с. 91]. За вмінням читати лекції стоїть постійна праця та любов до свого предмету і, звичайно, творчість,

що є запорукою сучасності лекції. Високий професіоналізм – це перевтілена у професію творчість. Про це говорить Т. Круміна [5], яка вважає, що заняття від початку і до кінця – процес творчий. Він зароджується у голові викладача, записаний у вигляді плану, і його треба відтворити (у певний момент підвищити тон, десь зробити паузу, ще десь пожартувати, а десь замовчати, десь зробити рух, демонстрацію). Тобто викладач – це і письменник, і режисер, і актор одночасно [5, с. 90]. Такий педагог буде надихати студентів виховувати і плекати у них творчість, яка виражається в мотивації до вивчення дисципліни, зацікавленості майбутньою професією, бажанням поглибити свої знання, розширити кругозір, налаштувати себе на майбутню самореалізацію. У педагогіці існує принципово важлива аксіома, у якій йдеться про те, що інтелект загострюється інтелектом, характер виховується характером, особистість формується особистістю. Отже, від рівня розвитку вчителя залежить і рівень його учнів і підрастаючого покоління загалом [8, с. 51].

Погоджуємося з думкою В. Куровської, що лекція цінна тоді, коли лектор наводить дані власних наукових досліджень, сповіщає результати науково-дослідних робіт, коли він особистим прикладом закликає студентів-слухачів до неперервних творчих пошуків, коли розповіді його забарвлені особистими поглядами, роботою над собою, читанням, відвідуванням вебінарів, враженнями від подорожей, імпровізацією, власною харизмою та ін. [6, с. 51].

Не менш важливо, вважає Н. Шолойко, для наповнення лекції поряд із викладенням фактів здійснювати використання риторичних запитань, афоризмів, літературних, політичних, економічних і життєвих прикладів, наведення прикладів із власного досвіду, цікаві завдання із практичним результатом, вирішення різноманітних ситуаційних завдань, підготовка теоретичного матеріалу у вигляді презентації з подальшим обговоренням. Ця частина лекції є надзвичайно важливою для мотивації навчально-творчої активності студента [10, с. 65].

Цікаві дані щодо ефективності лекції науковців М. Кашуби та С. Кучера, котрі стверджують, що студент засвоює 5 % лекційного матеріалу. Вони наголошують на тому, що перша причина ефективності лекції – це мотивація, друга не менш важлива – це якість подання матеріалу. Лектор має вміти володіти увагою аудиторії, педагогічно вміло організувати активне засвоєння матеріалу лекції [3, с. 140].

До професійних рис особистості педагога слід віднести широку ерудицію і вільний виклад матеріалу, вміння враховувати психологічні та вікові особливості студентів, володіння темпом мови, загальну та спеціальну грамотність, звернення до студентів на ім'я, миттєву реакцію на ситуацію, вміння чітко формувати конкретні цілі, а також організувати навчальну роботу всіх студентів одночасно, вміння контролювати ступінь засвоєння навчального матеріалу. Щоб не образити студента, більше вживати питальних речень, ніж спонукальних.

Приємний голос, тон, тактовність, володіння літературною мовою, активна життєва позиція, естетичність зовнішнього вигляду, правильний стиль поведінки викладача викликають у студентів довіру, свободу, відсутність страху, відкритість, що якнайкраще створює умови для розвитку і саморозвитку студента, сприяє утвердженню активної життєвої позиції.

Викладач, який має глибокі теоретичні знання з інших профільних дисциплін, може вносити новизну у традиційну лекцію, вміло реалізуючи принцип міждисциплінарної інтеграції. Теоретичні та практичні аспекти міждисциплінарної інтеграції у викладанні у медичних і фармацевтичних закладах вищої освіти висвітлюють у своїх наукових дослідженнях С. Бухальська, Н. Волощук, С. Гончаренко, Л. Кайдалова, І. Козловська, Н. Ковальська, Г. Нижник, С. Немченко [7], Н. Падун, М. Рождественський, Н. Шамро, С. Якименко та ін. Фармакогнозія є наукою, тісно пов'язаною з такими дисциплінами, як ботаніка, неорганічна, органічна й аналітична хімія, латинська мова, фармакологія, технологія ліків. Реалізація принципу міждисциплінарної інтеграції під час таких лекцій дає можливість студентам сформулювати зв'язок між конкретною лікарською рослиною, її застосуванням у медицині, особливостями приготування рослинних лікарських форм, фармакологічною дією, протипоказаннями до застосування, сформулювати цілісну картину значення вивчення дисципліни, її зв'язок з іншими, раніше вивченими дисциплінами, її ролі у майбутній професії. Це дає можливість об'єднати всі елементи складного процесу пізнання, організувати та спрямувати процес для досягнення поставлених педагогічних цілей [7, с. 99].

Слід акцентувати на тому, що особлива увага у вивченні дисципліни приділяється екологічному вихованню студентів, яке на початку III тисячоліття стає пріоритетним. Практично на кожному лекційному занятті розглядаються питання раціональної заготівлі дикорослих рослин, гуманного ставлення до природи, розуміння погіршення стану навколишнього середовища внаслідок нераціональної господарської діяльності людини, неправильної заготівлі ЛРС та ін. прививаються навички екологічного мислення, усвідомлення своєї ролі у глобальному світі та відповідальності за все, що відбувається довкола. На наш погляд, завдання екологічного виховання студентів мають включати всі дисципліни, які вивчаються у ЗВО, оскільки вузькопрофесійна підготовка фахівців уже не відповідає вимогам нашого часу, а екологічна культура повинна стати невід'ємною складовою частиною загальної культури людини.

Особливістю сучасного освітнього процесу є тенденція до значного скорочення навчального матеріалу, особливо лекційного, і спрямування його на самостійне опрацювання. Це вносить зміни в організацію навчального процесу і насамперед читання лекцій. Від викладача вимагається більш плідної праці, самовіддачі, використання нових методичних підходів. Тенденція переведення частини наукової інформації на

самостійне опрацювання студентами, на наш погляд, не покращує якість отриманих знань і не завжди виправдана. Студенти, які тільки почали опановувати дисципліну і ще не мають необхідних ґрунтовних знань, не завжди можуть зрозуміти та самостійно опрацювати складну наукову інформацію, для них потрібно надзвичайно ґрамотно і майстерно викладати основні положення предмету.

Підсумовуючи сказане, доходимо висновку, що після вдало прочитаної лекції виникає бажання пізнати ще більше, знайти відповіді на ті питання, які зацікавили своєю неоднозначністю, проблематичністю, науковістю як викладача, так і студента [7, с. 99].

Висновки. Таким чином, використання сучасних інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій під час читання лекцій із фармакогнозії мають велике значення для оптимізації засвоєння і закріплення знань студентами, підвищують інтерес до вивчення дисципліни, покращують якість навчання, сприяють професійному визначенню та всебічному розвитку. Вони дозволяють зробити навчальний процес більш інтенсивним, збільшити об'єм засвоєної інформації, швидкість її сприйняття, зекономити аудиторний час. З метою покращення підготовки фармацевтів доцільно використовувати на лекції мультимедійні презентації, відеоролики, фрагменти наукових фільмів, наочність, реалізовувати принципи міждисциплінарної інтеграції. Одним із критеріїв сучасності лекції, зокрема з фармакогнозії, є особистість самого лектора, його ступінь підготовленості, кваліфікації, професійної майстерності.

Використана література:

1. Анненкова Н. Б., Бідаш В. І. Методика викладання товарознавчих дисциплін у вищій школі : навчальний посібник / за ред. Анненкової Н. Б. Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2012. 160 с.
2. Заморський І. І., Хмара Т. В. Значення лекції як вагомого пізнавально-виховуючого фактора у підготовці майбутнього медичного працівника. *Медична освіта*. 2016. № 1. С. 70–73.
3. Кашуба М. О., Кучер С. В. Нові часи – нові виклики (Особливості медичної освіти в нових реаліях). *Медична освіта*. 2021. № 1. С. 136–141.
4. Кир'ян Т. І. Розвиток лекційної форми організації навчального процесу у вищій медичній освіті України (кінець ХХ – початок ХХІ століття). *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія “Педагогічні науки: реалії та перспективи”*. № 62. 2018. С. 89–92.
5. Круміна Т. Від творчості педагога – до творчості студента. *Освіта. Технікуми. Коледжі*. 2016. № 2 (40). С. 90–91.
6. Куровська В. О. Критерії сучасності лекції з фізіології. *Медична освіта*. 2016. № 4. С. 50–52.
7. Немченко С. Г., Голік О. Б., Лебідь О. В. Педагогіка вищої школи : підручник. Донецьк : ЛАНДОН-ХХІ, 2014. 534 с.
8. Павлова О. Формування потреби професійно-педагогічного самовдосконалення майбутніх учителів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 10 (104). С. 50–53.
9. Тимошенко О. Особистісна спрямованість освіти як відповідь на виклики глобалізації. *Вища освіта України*. 2009. № 1. С. 67–72.
10. Шолойко Н. В. Роль лекції у навчальному процесі дисципліни “Організація та економіка фармації” у системі новітніх цілей вищої фармацевтичної освіти. *Медична освіта*. 2015. № 4. С. 64–67.

References:

1. Annyenkova, N. B., Bidash V. I. (2012). *Metodyka vykladannya tovaroznavchyykh dystsyplin u vyshchiiy shkoli* [Methods of teaching commodity disciplines in tertiary education: educational manual for students of higher education]. *Navchalnyi posibnyk za red. N. B. Annyenkovoyi*. Luhansk. 160 s. [in Ukrainian].
2. Zamorskyi, I. I., Khmara, T. V. (2016) *Znachennia lektsii yak vahomoho piznavalno-vykhovuiuchoho faktora u pidhotovtsi maibutniogo medychnoho pratsivnyka* [The value of a lecture as an important cognitive and educational factor in the training of future medical professionals]. *Medychna osvita*, № 1, 70–73. [in Ukrainian].
3. Kashuba, M. O., Kucher, S. V. (2021) *Novi chasy – novi vyklyky (Osoblyvosti medychnoi osvity v novykh realiakh)* [New times – new challenges (Features of medical education in new realities)]. *Medychna osvita*, № 1, 136–141. [in Ukrainian].
4. Kyrian T. I. (2018) *Rozvytok lektsiinoi formy orhanizatsii navchalnoho prozesu u vyshchii medychnii osviti Ukrainy (kinets XX – pochatok XXI stolittia)* [Development of lecture form of educational process organization in higher medical education of Ukraine (the end of the 20th century – the beginning of the 21st century)]. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. № 62, 89–92. [in Ukrainian].
5. Krumina, T. (2016) *Vid tvorchosti pedahoha – do tvorchosti studenta* [From the creativity of the teacher – to the creativity of the student]. *Osvita. Tekhnikumy. Koledzhi*, № 2 (40), 90–91. [in Ukrainian].
6. Kurovska V. O. (2016) *Kryterii suchasnosti lektsii z fiziologii* [Criteria for modernity of lectures on physiology]. *Medychna osvita*, № 4, 50–52. [in Ukrainian].
7. Nemchenko S. H., Holik O. B., Lebid O. V. (2014) *Pedahohika vyshchoyi shkoly : Pidruchnyk* [Tertiary education: The textbook]. Donetsk, 534 s. [in Ukrainian].
8. Pavlova, O. (2020) *Formuvannia potreby profesiino-pedahohichnoho samovdoskonalennia maibutnikh uchyteliv* [Formation of the need for professional and pedagogical self-improvement of future teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii*, № 10 (104), 50–53. [in Ukrainian].
9. Tymoshenko O. (2009) *Osobystisna spriamovanist osvity yak vidpovid na vyklyky hlobalizatsii* [Personal orientation of education as a response to the challenges of globalization]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, № 1, 67–72 [in Ukrainian].
10. Sholoiko N. V. (2015) *Rol lektsii u navchalnomu protsesi dystsypliny “Orhanizatsiia ta ekonomika farmatsii” u systemi novitnikh tsilei vyshchoi farmatsevtichnoi osvity* [The role of lecture in the educational process of the discipline “Organization and Economics of Pharmacy” in the system of the latest goals of higher pharmaceutical education]. *Medychna osvita*, № 4, 64–67. [in Ukrainian].

Svirchevska L. M. Latest approaches to improving the reading of lectures on pharmacognosy with the purpose of the quality enhancement of training of future pharmacists

The article considers the question of optimization of educational process by using the latest approaches to reading lectures on pharmacognosy for students from the specialization 226 Pharmacy, industrial pharmacy of the educational professional degree – professional junior bachelor.

The importance and the relevance of studying by students the educational discipline, its role in a formation of the professional competences of future pharmacists is shown. It is detected that one of the important form of education is a lecture, which has significantly changed in the context of globalization and needs the latest approaches. The necessity and the relevance of implementation of new information and communication technologies on the basis of the Internet into the educational process along with the traditional approaches to the reading of lectures is substantiated. This transforms students from passive listeners into active participants of the lecture process, promotes motivation, self-determination, increases interest in the chosen specialization.

The criteria of modernity of the lecture on pharmacognosy are outlined. The main ones are the motivation of all participants in the educational process and the professionalism of the teacher. The role of the teacher as a leading figure in the educational process is shown. The teacher must have high theoretical and practical training, be aware of the latest advances in science, be able to present educational material accessible, scientifically and competently using modern innovative technologies.

Emphasis is focused on the importance of formation the ecological culture of students while studying the discipline, understanding the care for the world around them, nature protection during the preparation of medicinal vegetable raw material.

Aspects of interdisciplinary integration as a factor in increasing motivation to study the discipline, the organization of independent work and its importance in the assimilation of the course by students are analyzed.

Key words: teacher of tertiary education, students' motivation, traditional lecture, innovative approach.

УДК 372.879.6

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.83.31>

Сергата Н. С., Сергатиї М. О.

**ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
“ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ” В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

Визначено місце педагогічної практики у професійній підготовці студентів спеціальності “Фізична культура і спорт” в умовах, наближених до діяльності вчителя із фізичної культури. Зазначено, що базами проведення практик повинні бути сучасні заклади освіти різного типу (дитячо-юнацькі центри, дитячо-юнацькі спортивні школи, заклади середньої освіти, заклади професійної (професійно-технічної) освіти, заклади вищої освіти, коледжі, позашкольні виховні заклади), які мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

З’ясовано, що у період карантину для забезпечення безперервності освітнього процесу практична підготовка здобувачів вищої освіти проводиться у дистанційному режимі відповідно до рекомендацій, викладених у листі Міністерства освіти і науки України та “Положень про організацію освітнього процесу у вищих закладах освіти”. Системи електронного забезпечення навчання, де розміщуються веб-ресурси навчальних дисциплін, повинні відповідати вимогам робочих програм і мати чітко визначену візуалізацію на сторінці курсу.

Показано практичні завдання, які можуть складатися в умовах проходження практики у дистанційному режимі, та наведено приклади деяких завдань для студентів. Визначено, що поточний контроль результатів практичної підготовки здобувачів освіти за допомогою дистанційних технологій має здійснюватися шляхом оцінювання індивідуальних завдань, із використанням дистанційних технологій, а семестровий контроль результатів проходження практики здобувачів освіти – у дистанційній формі за допомогою інструментів синхронної чи асинхронної комунікації, зокрема систем проведення відеоконференцій.

Наведено обов’язки керівників і методистів практики в умовах карантину й обов’язки студентів під час проходження практики в умовах карантину.

Ключові слова: педагогічна практика, підготовка фахівців, фізична культура і спорт, заклади вищої освіти, дистанційні технології, індивідуальні завдання.

Підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі фізичної культури та спорту – найважливіше завдання, особливо нині, коли відбувається постійне зниження рівня здоров’я і фізичної підготовленості населення. Одним із важливих дієвих засобів підготовки студентів із фізичної культури і спорту до професійної діяльності є педагогічна практика у закладах освіти.

Педагогічна практика у закладах освіти є обов’язковою складовою частиною навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 017-Фізична культура і спорт за освітньо-професійною програмою “Фізична культура і спорт”, оскільки передбачає практичну професійну підготовку в умовах, наближених до діяльності вчителя з фізичної культури. Студенти проходять педагогічну практику на третьому курсі навчання, яка відбувається у закладах загальної середньої освіти на посадах вчителів фізичної культури. Вона проводиться